

UPPSALA
UNIVERSITET

Stamning är motorstopp i halsen

Vad händer egentligen när en stammar? Tänk dig att du vet precis vad du vill säga, du har format läpparna och placerat tungan i rätt position. Du har andats in och är redo att uttala orden, men de kommer inte ut. Något har hänt, i halsen!

Hitta dragläget

En kan tänka sig att talet hos personer som stammar är som att hela tiden hitta dragläget i en bil. Det krävs att kopplingen trycks ned med exakt rätt styrka och att en i precis rätt tid trycker på gasen. Detta samspel mellan gas och koppling gör det möjligt för bilen att starta och fortsätta köra. Ett liknande samspel krävs i musklerna som styr talet för att talet ska starta och flyta. Om något går fel, att en till exempel aktiverar en muskel eller trycker på gasen för tidigt eller för hårt, uppstår ett avbrott. Personer som stammar måste hela tiden kämpa med att hitta dragläget i talet, medan personer som inte stammar kör automatväxlat; balansen i musklerna kommer automatiskt.

Det osynliga - nu synligt

Vad som händer inuti halsen syns inte med blotta ögat, men genom att filma ner i halsen har vi kunnat se hur svalgget och stämbanden rör sig när en person stammar. Röst bildas genom att luften från lungorna tillsammans med musklerna i struphuvudet sätter stämbanden i vibration. Vid stamning rubbas balansen mellan dessa muskler, vilket kan leda till så kraftiga sammandragningar i struphuvudet att ingen luft kan ta sig förbi. Obalansen kan också leda till att stämbanden hålls öppna när de egentligen borde stängas för att skapa röst. Båda dessa rörelser leder till att talet avbryts; en har fått motorstopp i halsen.

En pusselbit närmare svaret

Med denna nya kunskap är vi ett steg närmare att lägga färdigt pusslet om vad som händer i munnen och halsen när en stammar. När alla pusselbitar sedan är på plats kan logopeder anpassa stamningsbehandling, så att personer som stammar kan köra vidare i sitt tal.

